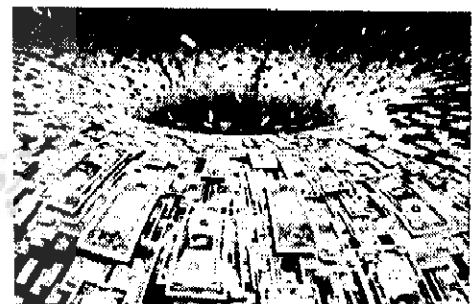
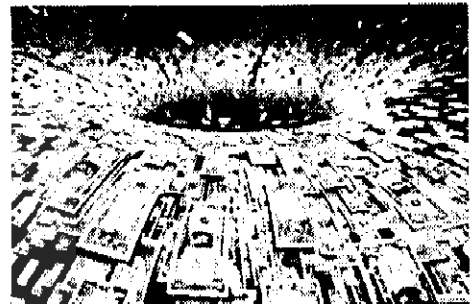

فرهنگ عرضه سهام

گرچه آقای رفسنجانی رئیس‌جمهور کشورمان در مصاحبه مطبوعاتی آب پاکی را روی دست همه ریخت که حداقل تا دو سال آینده وضع ارز کشور بدین منوال خواهد بود البته تجار کشور قبلاً هم تکلیف خود را می‌دانستند و اما مجله گزارش مصمم است که یکبار هم که شده مانند سایر مطبوعات و جراید پشت سر جریانهای اقتصادی کشور حرکت نکند و به توجیه یک تحول اقتصادی نپردازد، بلکه بحث نظری آن را با کارشناسان شروع کند تا کم‌کم دانش اقتصادی در اذهان جا بیافتد.

تنها با بحث درباره مفاهیم اقتصادی و گفتگو با دست‌اندرکاران می‌توان امید داشت که نسل آینده، مانند نسل ما در سالهای انقلاب آرمانهای اقتصادی را جایگزین نظریات و مفاهیم اقتصادی نکند و دائم نگوئیم اینطور باید باشد، بپرسیم چه می‌توانیم بکنیم؟ و پاسخ را از همگان بخواهیم. مجله گزارش از همه اقتصاددانان و بازرگانان و مدیران کشور صمیمانه درخواست می‌کند نظرات خود درباره تحولات اقتصادی کشور را به دفتر مجله ارسال دارند.

رامین مستقیم

در اوج دروغ به جایی قدم می‌گذاریم که "نص اقتصادی" کشورش نامیده‌اند. برخورد هاسنحیده‌اند و از اخم و تخم‌معمول کارمندان محیطهای دولتی خبری نیست. صمیمیت محیط به دل می‌نشیند. اما نص بازار بورس خبر از شاهرگی پر خون و شتابان نمی‌دهد. از ازدحام بهنجار این‌گونه بازارها هم نشانی نمی‌بینیم. شگفت‌زده می‌پرسیم "پس چرا خلوت است؟" می‌شنویم "مردم با فرهنگ سهام بیگانه‌اند و تعداد سهام دار در کل جمعیت کشور بسیار اندک است." دانشجوهای برای آشنایی با بازار بورس تهران به محل آمده‌اند. از ویدئوی مستقر به سالن، فیلمی به زبان ساده درباره همین بازار بورس پخش می‌شود و در نتیجه دیگر لزومی به نطقهای خسته‌کننده راهنمایان نیست. "چرا این‌گونه فیلم‌ها از تلویزیون پخش نمی‌شود؟" سؤال‌ها نشنیده گرفته می‌شود. با آقای فهیمی کارشناس حقوقی بازار بورس به گفتگو می‌نشینیم در حالی که

تثبیت نرخ ارز

دکتر آرمان با سمت مدیر فولاد مبارکه و تیتیر دکتری اقتصاد در دفتر وی حضور دارد. فرصت را مغتنم می‌شمرم. بحث گل می‌اندازد. هر دو در بحث شرکت می‌کنند.

گزارش: گفته می‌شود نرخ برابری دلار در برابر ریال در حدود قیمتی نزدیک به نرخ رقابتی فعلی رسمیت می‌یابد و سایر نرخ‌ها کم‌کم منسوخ خواهند شد؟ به باور شما بی‌آمد آن چه خواهد بود؟ دکتر آرمان: ابتدایی‌ترین مسئله‌ای که پیش می‌آید، بالا رفتن شدید تقاضا برای معادل ریالی اجرای طرحهای صنعتی خواهد بود. که این در مورد طرح‌های موجود یک بازتاب دارد و در مورد طرح‌های در دست اجرا بازتابی دیگر، یعنی کارخانه‌هایی که الان مدتی است عادت کرده‌اند از ۶۰۰ تومانی دریافت کنند (اما همه آنها کاملاً "عادت نکرده‌اند) و یا کمبود نقدینگی مواجه هستند. به سمت عرضه بیشتر سهام روی خواهند آورد. پس برای تامین نقدینگی سهام بیشتری عرضه می‌کنند و این به نوبه خود باعث کاهش ارزش سهام خواهد شد. در نتیجه میزان تقاضا به علت بافت فرهنگی و عدم آشنایی عامه مردم به فرهنگ بورس کاهش می‌یابد. که این در کوتاه مدت خواهد بود.

گزارش: بعد از آن قیمت سهام سیر صعودی خواهد داشت؟

فهیمی: اگر قرار باشد شرکتهای مورد نظر دکتر آرمان سهام خود را وارد بازار بورس کنند باید کار بسیاری انجام شود. هم اکنون ۶۷ شرکت را سازمان صنایع معرفی کرده که هنوز یک شرکت را روی تابلو نیاورده‌ایم به خاطر اینکه کار کارشناسی بسیاری طلب می‌کند. این شرکتها اگر زیان بدهند باید بافت مالی خود را تغییر دهند. اگر هم تصمیم بگیرند عرضه سهام داشته باشند باید صلاحیت آنها تایید شود. کما اینکه دولت اعلام کرده که ۳۰۰ شرکت باید سهام خود را عرضه کنند، اما هنوز یکی از آنها هم موفق به اینکار نشده است.

گزارش: شرکتهایی که اسامی آنها روی تابلو اعلام شده است. آیا از نظر مالی مشکلی ندارند؟

فهیمی: ما نظارت کامل داریم. یکی از شرایط عرضه سهام این است که حداقل

سه سال سوددهی داشته باشند. و به بهره‌برداری رسیده باشند. و عملکرد آنها دقیقاً مشخص شود.

دکتر آرمان: ببینید ما روزانه یک بار از ۱/۵ تا ۲ میلیارد ریالی داریم آنهم ۵ روز در هفته، یعنی بازار خیلی گسترده نیست. در هفته پرکار تا ۱۰ میلیارد ریال معامله انجام می‌شود. در کشوری با آن حجم نقدینگی سرگردان، این مقدار معامله بورس سهم ناچیزی دارد. در صورتی که خواهیم روی نقدینگی سرگردان کار کنیم مانورهای دیگری می‌طلبند.

گزارش: در صورت تثبیت قیمت دلار چه بر سر شرکتیایی که به مرحله بهره‌برداری نرسیده‌اند خواهد آمد. بخصوص شرکت های سیمان که کالاهای استراتژیک تولید می‌کند. آنها با دلار ۷ تومانی قرارداد بسته‌اند. اگر یکروزی دلار روی ۶۰ تومان مثلاً تثبیت شود تکلیف آنها چیست؟

دکتر آرمان: اصل سوددهی در فروش سهام تعیین‌کننده نیست. بازار بورس از چهار کانال عمل می‌کند.

۱- سود سالانه
۲- تفاوت نرخ خرید و فروش
۳- سهام حایزه
۴- حق تقدم در دید بیره نویسی سهام جدید

برای نمونه شرکت های معتبر بین المللی را در نظر بگیرید ملاحظه می‌کنید که سود سهام پرداخت می‌کنند.

این سود پس از کسر مالیات حول و حوش ۱۰ تا ۱۲ درصد می‌شود. یعنی در کشوری مانند ایتالیا یا انگلستان که نرخ بهره بالاتر از سود سهام است باز هم خریدار سهام ترجیح می‌دهد که پول خود را در بازار بورس به جریان بیاورد تا اینکه در بانک سپرده‌گذاری کند. چرا اینکار را می‌کنند؟ چون آنها این حق را دارند که از اندوخته‌های شرکت که برای سرمایه‌گذاری جدید مورد استفاده قرار می‌گیرد و طبعاً منجر به افزایش سرمایه می‌شود سهام جایزه‌ای دریافت بکنند. این خریداران سهام در خرید سهام جدید حق تقدم دارند یعنی سهام را با قیمت کمتری خریدند. در واقع نوسانات قیمت سهام به صورت دارایی آنها درمی‌آید. ملاحظه کنید، سهام تونل دریای مانش را به مردم واگذار کردند. طبق اظهار مقامات خود شرکت

تا سال ۲۰۰۰ یعنی ۷ سال پس از بهره‌برداری، این مجموعه قادر به سوددهی خواهد بود. از این گذشته هزینه اجرای طرح از حدود ۵ میلیارد پاند به حدود ۷/۵ میلیارد پاند افزایش پیدا کرد.

پس کسی که سهام را خریداری می‌کند درست مانند کسی است که زمین را می‌خرد. در نتیجه از آفات تورم نجات می‌یابد (البته یادمان باشد که سوداگری یا سرمایه‌گذاری در بیطن خود، خطر کردن را دارد.) برای نمونه باز هم به تونل مانش برگردیم. سهام تونل که در آغاز به قیمت هر سهم چهل پنی فروخته شده بود، الان به چهار پاند و ۶۵ پنی رسیده است.

گزارش: پس شرکت‌هایی مثل شرکت‌های سیمان باید سهامی عام باشند و سهام خود را به مردم بفروشند. اما چگونه مردم را مطمئن می‌کنند پولشان سوخت نمی‌شود؟

دکتر آرمان: متأسفانه سیستم بانکی ما به سیستم بانکی بین‌المللی مرتبط نیست. ما در شرایطی نیستیم که یک بانک ایرانی هم وام‌ریالی و هم وام ارزی بدهد. پس این اشکال را داریم و لذا میزان تضمین ما محدود می‌شود.

موخره

دکتر جمشید احسانی، کارشناس بخش او رانیم بانک جهانی، اخیراً "به ایران آمده بود تا برای عده‌ای قلیل سخنرانی کند. نوار سخنرانی ایشان را پیاده کردیم اما آنرا مفصل تر از آن یافتیم که در صفحات مجله بگنجانیم. بنابراین به مفاهیم مهم طرح‌شده در این سخنرانی اشاره‌ای می‌کنیم. و در پایان به ماجرای مصاحبه‌ای که با ایشان داشتیم می‌پردازیم.

دکتر احسانی در آغاز سخنرانی تأکید کرد که "برای ایجاد بازار سرمایه معتبر، باید تغییراتی در قوانین مالیاتی، قوانین کار، بانکداری و غیره به وجود آورد." به نظر دکتر احسانی "وظیفه اصلی بازار، تخصیص منابع مالی به کاراترین مصرف‌کنندگان است. اما دولت‌های کشورهای توسعه نیافته آنرا به زیان توسعه و رشد بازارها استفاده می‌کنند." از دیدگاه او موسسه‌های واسطه‌ای اختصاصی مانند بانک عمران و توسعه برای

کانالیزه کردن اعتبارات، رضایت‌بخش عمل نکرده‌اند. وی حتی بحران بدهی‌های عدم ایجاد یک بخش مالی کارآمد تابع (Debt Crisis) دهه هشتاد را نتیجه بازار آزاد می‌داند و به همین دلیل معتقد است سرمایه‌های خارجی چندان تمایلی به مشارکت در بازارهای توسعه نیافته (از جمله ایران) ندارند.

به نظر دکتر احسانی "هیچ چاره‌ای به جر بسج پس‌انداز داخلی وجود ندارد و این کار صورت نمی‌گیرد مگر اینکه بخش‌های سودآور در پایان هر سال سود سرمایه را در اختیار بخش محتاج به سرمایه‌گذاری قرار دهند. و این کمک را به صورت کالا در اختیار واحدهای تولیدی مضرر بگذارند." وی خاطر نشان کرد که در کشورهای که نرخ پس‌انداز نسبت به درآمد خالص ملی قابل ملاحظه است دولت‌مردان توانسته‌اند چرخه‌های اقتصادی را بگردانند. دکتر احسانی در مجموع از دو انقلاب نام برد. انقلاب اول، عبارت از یک روند بین‌المللی به سوی حذف مفرات و آزادسازی بازارهای مالی است که از انگلستان آغاز شد و به کشورهای در حال رشد سرایت کرد. انقلاب دوم وابستگی بازارها به یکدیگرند.

نکته مهمی که در سخنرانی دکتر احسانی قابل توجه و تعمق است خبر ظهور صندوق‌های بیمه و بازنشستگی به عنوان نهادهای جهانی بود که بالغ بر چهار و نیم تریلیون دلار دارایی دارند. و حجم سرمایه‌گذاری آنها تا سال ۱۹۹۳ به ۵۰۰ میلیارد دلار می‌رسد.

به دنبال سخنرانی دکتر احسانی فرار مصاحبه‌ای را با وی گذاشتیم. اما در روز ملاقات با صحنه جالبی مواجه شدیم. دکتر شیوا و آقای فهیمی به جای آنکه حسب وظیفه شغلی و در برخورد با یک رسانه اقتصادی انجام مصاحبه را امکان پذیر کنند، به تعلل و وقت‌کشی پرداختند و به بهانه‌های مختلف ۳ ساعت و نیم مصاحبه را به تاخیر انداختند.

هنگامیکه دکتر احسانی به سالن بازار بورس آمد اقتصاددانان ایرانی، توصیه کننده بانک جهانی را همچون محافظین رئیس‌جمهور آمریکا در میان گرفته

و از نزدیک شدن ما به دکتر احسانی جلوگیری کردند.

وقتی با اصرار ما روبرو شدند دو طرف دکتر احسانی نشستند و مباحث انجام مصاحبه‌ای آزاد و گفتگوی ما با دکتر از امریکا آمده و بی‌اطلاع از جریانات اقتصادی داخل ایران شدند. لذا دکتر احسانی با دیدن برخورد ایرانی‌ها با خبرنگاران اقتصاددانی را کنار گذاشت و دیپلمات شد. به ما گفتند برای مصاحبه پنج دقیقه وقت دارید. در حالی که وقت تعیین شده برای مصاحبه یک ساعت بود.

تلگرافی و شتابزده از دکتر احسانی پرسیدیم آیا این توصیه بانک جهانی است که ایران بازار بورس را فعال کند یا اقتصاد دانان ایرانی به این نتیجه رسیده‌اند؟ دکتر احسانی: مقامات ایران خودشان بر همه چیز واقف هستند.

پرسش بعدی را با دست‌چاکی مطرح کردیم: "آیا بازار بورس محدود ایران می‌تواند با هفته‌ای ۷ میلیارد ریال معامله سهام، نقدینگی سرگردان را به خود جلب کند؟"

دکتر احسانی: اگر توصیه‌ها، کارهای لازم و پیشنهاداتی که کرده‌ایم از طرف ایران صورت گیرد حتماً امکان‌پذیر خواهد بود.

اینجا بود که طوفانی از تهاجم برپا شد و ضد و نقیض بودن جواب اول و دوم باعث شد تا دکتر شیوا، سرپرست مرکز تحقیقات بانک مرکزی و آقای فهیمی کارشناس حقوقی بازار بورس دکتر احسانی را از ما جدا کنند و حتی وقت ۵ دقیقه‌ای مصاحبه هم از ما دریغ شد. فرصت نکردیم که از دکتر شیوا سؤال کنیم که آیا در بازار آزاد که در آن اندیشه هم باید آزاد باشد اگر ارتباط خبرنگار با اقتصاددان میسر نیاید پس بقیه قضایا که مصیبت است، در هر صورت برای ما این پرسش مطرح می‌شود که دکتر احسانی به کدام یک از مسایل پشت پرده واقف بود که در زمان در حراید آنقدر آقایان را ناراحت می‌کرد؟ و اگر چیزی یا کاسه‌ای زیر نیم کاسه نبود پس محافظ شدن آقایان چه معنی داشت؟ به هر حال بسیاری از رازهای اقتصادی این کشور را به عنوان خبرنگار نمی‌دانیم این هم روی آنها ●

از قبیل بیمه معاملات - تطبیق تسهیلات اعطائی بانکها، عقود اسلامی - نحوه کار فرهنگی روی سیستم بانکداری اسلامی - مقایسه بانکداری بدون ربا با سیستم بانکداری بین‌المللی، اعطای سود برداختی به سپرده‌های کوتاه مدت و بلند مدت - جایگاه سرمایه و وضع پول از دیدگاه اسلام و امثالهم، کاملاً مشخص و ابتدا مسائل در کمیسیونهای فرعی تخصصی سمینار بررسی بشود و سپس مسائل حل شده در خزانه افکار، جلسه عمومی منتقل و بعد از تصویب برای احرای صحیح و عملی به بانک مرکزی ابلاغ گردد و البته چنین اقدام اصولی یا یکروز و چند جلسه سخنرانی عملی نیست.

هم‌اکنون برداشت بانکها از عقود اسلامی آنچنان با معاملات ربوی نزدیک است که مشتری شک می‌کند که آیا بعد از چند سال که بانکها اسلامی شده‌اند باز هم عملیات ربوی مجاز است؟ اینک نمونه‌ای از این دسته معاملات با نظر فقهی حضرت امام (ره) دیلاً منعکس و به تحلیل خود خاتمه می‌دهم.

شرکتی تازه تاسیس، برای تکمیل پروژه تاسیسات برقی ساختمان تجاری - اداری، از بانک تقاضای وام می‌کند و آن بانک نیز اعتبار با وام درخواستی را در قالب عقد جعاله وجه درخواستی را بیکجا پرداخت و در متن قرارداد مبلغی بابت سود تضمین شده قلمداد می‌کند و معامله از دید دو طرف انجام می‌شود و اکنون این اعتبار را با فتوای حضرت امام (ره) مقایسه می‌کنیم.

مسئله ۲۲۱۸ رساله توضیح المسائل امام "جعاله آن است که انسان قرار بگذارد در مقابل کاری که برای او انجام می‌دهد مال معینی بدهد، مثلاً بگوید هر کس گمشده مرا پیدا کند ده تومان به او می‌دهم، به کسی که این قرار را می‌گذارد حائل و به کسی که کار را انجام می‌دهد عامل می‌گویند" در جعاله بانک معلوم نیست کدام حائل و چه کسی عامل است و حقیقت این است که شرکت پولی خواسته و از بانک وام گرفته است که این عمل با فرمایش دکتر داودی سومین سخنران سمینار صد در صد معامله ربوی است و در سایر قرار - دادهای بانکها ممکن است از این قبیل معاملات اشتباهاً صورت گرفته باشد که باید اصلاح گردد انشاء...

THE NEW EMIRATES
EXPO
CENTRE
SHARJAH

پانزدهمین نمایشگاه

بین‌المللی EXPO

شارجه

تاریخ شروع نمایشگاه: از ۶ آذرماه الی ۱۸ آذرماه ۱۳۷۰.

همانگونه که قبلاً به اطلاع کلیه صادرکنندگان محترم ایرانی رسیده است نحوه برگزاری نمایشگاه طبق روال همه‌ساله (عمده‌فروشی و خرده‌فروشی) برگزار می‌گردد و عموم شرکت‌کنندگان در این نمایشگاه می‌توانند از تک‌فروشی بالایی که نتیجه آن تحصیل ارز به صورت نقدی است، برخوردار شوند. لذا به کلیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان کالاهای ایرانی توصیه می‌گردد در این نمایشگاه بین‌المللی به صورت فعال شرکت کرده تا با ارائه محصولات به بازارهای جهانی توان صادراتی خود را بالا ببرند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر از تاریخ نمایشگاههای بین‌المللی شارجه که همه ساله سه نوبت در شارجه برگزار می‌گردد می‌توانید با مسئولین دفتر نمایشگاه در تهران به آدرس: خیابان صف (باغ سپهسالار) کوچه مهندس الممالک - ساختمان دکتر فلسفی - طبقه سوم و با تلفن ۳۹۸۲۷۰ و فاکس ۸۲۰۲۵۹ و در شارجه با تلفن ۳۹۱۸۸۸ و تلکس 68306 EXPO EM, شارجه و فاکس 392888 شارجه هم‌روزه تماس حاصل فرمائید.

ضمناً به اطلاع صادرکنندگان محترم می‌رساند چنانچه توان تولید و موجودی کالای آنها جهت شرکت در نمایشگاه فوق محدود است می‌توانند از هم‌اکنون خود را برای شرکت در شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی خلیج فارس که از تاریخ ۳۰ بهمن‌ماه ۱۳۷۰ الی ۱۲ اسفند‌ماه ۱۳۷۰ برگزار می‌گردد، آماده نمایند.